

s a program eredményességét is csökkentheti az a nagyfokú tájékozatlanság, amely az iskolarendszertől kikerült fiatalokat jellemzi. A vizsgálat tapasztalatai szerint a pályakezdő fiatalok egy jelentős körének fogalma sincs az ország foglalkoztatási gondjairól, lakóhelye munkaerőpiaci sajátosságairól, saját maga (végzettségétől, szakmájától, rátermettségétől, aktivitási fokától, szociális státuszától stb. függő) munkavállalási kilátásairól, az igénybevehető szolgáltatások szerepéről és korlátairól.

Egyfelől ez azt jelzi, hogy továbbra is megoldatlan az iskolákban (elsősorban a középiskolákban) a munkára való felkészítés, másfelől a munkaügyi szervezeten belüli tájékoztatás is komoly kívánnivalót hagy maga után.

Az általános tájékoztatás terén a pályaválasztás – a mai igényekhez, sajátosságokhoz igazított – újrapiálítése, rendszerszerű működésének biztosítása jelenthetne segítséget. Ennek – értelemszerűen – csak szűkített változatát tartalmazza a program, nevezetesen a munkaügyi központok és az iskolák együttműködési feltételeinek kialakítását, de már ez is komoly előrelépést jelenthet a jelenlegi „nulla állapot” viszonyítva.

Lovas Ferencné

Hová fordulhat gondjával egy pályaválasztás előtt álló fiatal?

Gondolatok a pályaválasztásról

Minden szülő előbb vagy utóbb találkozik ezzel a sokszor megoldhatatlannak tűnő problémával. A pedagógiai intézetek nagy többségében a tárgyi feltételek nincsenek meg ahhoz, hogy fogadni tudjanak nagyobb létszámú segítségre szorulókat. A munkaügyi központokban preventív tevékenység keretében pályakezdő programok állnak az ügyintézők rendelkezésére, de szükség lenne olyan helyre, ahol a képességeknek, a munkaerőpiaci igényeknek leginkább megfelelő szakma, pálya felé lehetne orientálni a fiatalokat.

Különösen fontos ez napjainkban, amikor egyre nagyobb a munkanélküliség, a gazdasági folyamatok nehezen kiszámíthatók, a családok az elszegényedés határán állnak, így nem csoda, ha egyre több szülő szeretné „biztonságban” tudni gyermekét. Jó lenne valakivel megkonzultálnia fia-lánya további lehetőségeit. Kivel tegye ezt meg? A pedagógussal, aki szintén vajmi keveset tud a szakmákról, a szakmaspecifikumokról? Sokszor arra is véges az ideje, hogy utánajárjon annak, hol és mit oktatnak egy-egy közép- vagy felsőfokú tanintézetben. A legnagyobb probléma az érettségi utáni szakmatanulási lehetőséget érintő információhiány. Egy-egy megyében önkéntes alapon a munkaügyi szervezet, vagy a pedagógiai intézet látja el többé kevésbé ezt a funkciót.

A bizonytalanság oka a feladat pontatlan meghatározásából adódik. A tapasztalat azt mutatja, hogy ha egy téma két szakminisztérium hatáskörébe is tartozik, senki sem tudja felvállalni igazán a feladatot. Nem azért, mert nem lenne képes egyik vagy másik szervezet erre, hanem azért, mert alapvető finanszírozási gondjaik vannak.

Történtek kezdeményezések a probléma megoldására. Ilyen kezdeményezés a Munkaügyi Minisztérium által létrehozott három Foglalkozási Információs Tanácsadó, melyek Békásmegyeren, Szegeden és Szolnokon kezdték meg tevékenységüket az elmúlt két esztendőben.

Hogyan működik a Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT) Szolnokon?

Stratégiát dolgoztunk ki arra, hogyan tudnánk gyorsan és hatékonyan megismertetni a FIT-eket. Úgy gondoltuk, hogy a leghatékonyabb az, ha az iskolák igazgatóit és pályaválasztási felelőseit hívjuk meg, hogy megismerhessék a szakmabemutató filmeket, a számítógépes érdeklődés- és képességvizsgáló programokat, az információs mappákat, amelyek további tájékoztatást adnak a szakma tartalmáról, munkaerőpiaci pozíciójáról, kereseti lehetőségekről, a lehetséges továbbtanulási irányokról. A pedagógusok igényként fogalmazták meg a folyamatos felkészítést, a munkaerőpiaci információk és a szakmák ismeretét illetően.

Programokat szervezünk, kerekasztal-beszélgetésre invitáljuk a fiatalokat, melyeken megismerhetik a munkaügyi központ által felajánlott szolgáltatásokat. A látogatók egy része csoportosan, szervezett formában jut el hozzánk, másik része a különböző információs csatornákon keresztül (újság, rádió, televízió). Felkeresnek bennünket a pályaválasztás előtt álló hetedikes és nyolcadikos diákok, középfokú oktatási intézmények hallgatói, az oktatásból kikerülők, akik képzés, átképzés után érdeklődnek, s az utóbbi időben egyre több munkanélküli itt talál megoldást problémájára.

A szülők gyakran gyermekükkel együtt jönnek, s kérnek segítséget. Ezt a feladatot három pedagógus végzettségű tanácsadó kolléga végzi. A tanácsadónak az a feladata, hogy olyan információk birtokába juttassa a pályaválasztót, hogy önmaga tudjon dönteni további sorsa felől. Vannak olyan esetek is, amikor a szülő velünk szeretné kimondatni saját elképzelését, saját be nem teljesült vágyát próbálja gyermekére ráerőltetni. Ilyenkor a pszichológus segítsége nélkülözhetetlen. A beszélgetés során gyakran kiderül, hogy a szülő is munkanélküli, ez esetben az ő gondján is igyekszünk enyhíteni.

Szolnokon a FIT a Humánszolgáltatási Osztályon belül a Pszichológiai Szakszolgáltatással és az Álláskereső Klubbal együtt működik. A komplexen jelentkező igények, az egymásraépültség miatt tartottuk célszerűnek ezt a megoldást. A három szolgáltatás igénybevétele a leghumánusabb eszközökkel, a legbürokráciamentesebben valósulhat meg. A tanácskérőnek, a munkanélkülinek nem kell mindig újabb helyen jelentkezni, az átélt stresszt ismét megélnie, mert a nehéz helyzetben lévő ügyfél észre sem veszi, s máris egy másik szolgáltatást vesz igénybe.

Összegezve elmondható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok megyében komplexen kezeljük a pályaválasztók, a képzés, átképzés iránt érdeklődők és az álláskeresők problémáját. Hiszen ha a pályaválasztás nem elég körültekintő, akkor többen jelentkeznek átképzésre, nagyobb az „esély” a munkanélküliség státuszába való kerülésre. Szolnokon egyedülálló módon a Megyei Közgyűlés – az eddigi munkánkat elismerve – megbízta a megyei munkaügyi központot, hogy vállalja át a pedagógiai intézettől ezt a feladatot. A megye és a munkaügyi központ vezetése felismerte, hogy a munkaügyi szervezet a legkomptensebb arra, hogy a pályaválasztás előtt álló fiataloknak információt nyújtson, hiszen a pályaválasztás nagyon szervesen kapcsolódik a munkaerőpiaci információkhoz, a tanácsadók első kézből kaphatnak ismereteket a piacképes szakmákról, a gazdaságban végbemenő elmozdulásokról.

Szükséges lenne egy egységes szabályozás és további FIT-ek telepítése. Gondunk, hogy nincs egy olyan országos hálózat, melynek segítségével a megyei kezdeményezések beépülhetnek az egymást segítő rendszerbe.

Véleményünk, hogy a mai gyorsan változó gazdasági körülmények között csak olyan szervezet vállalkozhat felelősségteljesen a pályaválasztási tanácsadásra, amely birtokában van a mindenkori aktuális munkaerőpiaci információknak.

Kerékgyártó Zsuzsa

Még mindig a tartós munkanélküliekről

1996. februárjában kísérletképpen tartós munkanélküliek körében személyiségfejlesztő tréninget tartottak a svájci Kontakstelle Arbeit Befur Ausbildung (KABA) munkatársai Jászberényben.

A tréningről készült filmet azóta be is mutatták, illetve ezzel párhuzamosan megjelent a Csoportos önépítés című kézikönyv. A tréning résztvevőinek kedvező tapasztalatai és részben biztatásai megerősítettek abban, hogy szükségük van a munkától tartósan távollévőknek hasonló „közérzetjavító foglalkozásokon” való részvételre.

Első hazai kísérlet a Jászság egyik településén, Jászkiséren történt, ahol a munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlagot. Korábban a helyi foglalkoztatást a MÁV Járműjavító üzeme, a helyi Termelő Szövetkezet és ÁFÉSZ, illetve az elsősorban a fővárosba irányuló ingázás jellemezte, ami főleg az alacsony iskolázottságú férfiaknak jelentett megoldást.

Jelenleg a településen 456 fő a jövedelempótló támogatásban részesülők száma. Két csoportnak tartottam tájékoztatást, külön a nőknek és külön a férfiaknak.

A tréning részeként elvégzett értékvizsgálat szerint a legfontosabb számukra a család és ezzel szoros összefüggésben az anyagi biztonság megteremtése, valamint a gyerekek számára a tanulás biztosítása. Sokan járatják gyermeküket néptánc, gyermekjáték-készítő szakkörre. Ugyanakkor értékként szinte valamennyien megfogalmazták a megbízható munkáltató fontosságát.

A férfiak kezdetben sokkal zárkózottabbnak tűntek, de gyorsabban oldódtak fel. Az időfelhasználásukat vizsgálva érdekes kép alakult ki. Az életük egy nyári és egy téli időszámítás szerint zajlik. Az utóbbi esetében a munka 30-40%, ugyanennyi jut a családra és a fennmaradó a szórakozás (TV-nézés, kocsimázás).

Nyáron lényegesen megváltozik a helyzet. A munkával töltött idő eléri a 70-80%-ot, mivel a térségben a jövedelempótló támogatáson lévő férfiak közül nyáron mindenki eljár vagy napszámba, vagy saját, illetve a rokonok földjét művelni (hagyma, illetve más termesztése jellemző) építkezésre stb. Hat hónap alatt kell megkeresni a téli hónapokra valót is. Ugyanakkor hosszú távon nem gondolkoznak mezőgazdasági munkában, senki sem akar gazdálkodni, ezt a helyzetet átmenetinek tartják. Az állattartást és a kertészkedést „csak” a család jövedelmének kiegészítésére szánják. Egyrészt szakmájuk szerint is ipari munkásoknak számítanak, esztergályos, asztalos, burkoló. Sokan dolgoznak közülük az építőiparban. A jelenlegi helyzetet kényszermegoldásnak tartják.